

I. DOCTRINĂ

POPRIREA ASIGURĂTORIE. ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE

Conf. univ. dr. **Ioan Gârbuleț**¹

Rezumat

Măsurile asigurătorii au drept scop protecția și conservarea drepturilor creditorului prin asigurarea conservării patrimoniului debitorului și asigurarea posibilității executării în natură a hotărârilor judecătorești în procesele care vizează proprietatea, un alt drept real, posesia, folosința sau administrarea unui bun proprietate comună.

Scopul popririi asigurătorii este limitat la indisponibilizarea sumelor de bani sau a efectelor pe care un terț le datorează debitorului urmărit, procedura popririi asigurătorii fiind aproape identică cu cea a sechestrului asigurător, singura diferență constând în aceea că în cererea de poprire bancară creditorul nu este dator să individualizeze terții popriți cu privire la care solicită să se înființeze poprirea asigurătorie.

În practica judiciară și execuțională, această măsură asigurătorie ridică multe întrebări și anume: cine poate institui poprirea asigurătorie? Cine poate dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii? Poate executorul judecătoresc să limiteze sau să dispună ridicarea popririi asigurătorii pentru sumele de bani care nu pot face obiectul popririi? Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii în condițiile în care creditorul deține titlul executoriu? Se pot dispune în același timp sechestrul asigurător și poprire asigurătorie asupra bunurilor debitorului? Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii atunci când creditorul are și calitatea de terț poprit, între părți existând datorii reciproce? Se poate institui poprirea asigurătorie cu privire la existența unor facturi emise în baza unui contract încheiat între părți pe care debitorul nu le-a primit efectiv? Poate fi ridicată poprirea asigurătorie penală în cazul unei societăți aflate în procedura simplificată de faliment și care avea calitatea de parte responsabilă civilmente în dosar? Dacă prin hotărârea judecătorească s-a dispus darea de cauțiune, executorul judecătoresc este obligat să verifice consemnarea cauțiunii în momentul primirii cererii de executare a popririi asigurătorii? Dacă terțul asigurător nu răspunde dispoziției de instituire a

¹ Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș, Facultatea de Drept, e-mail: ioangarbulet@yahoo.ro.

măsurii, se poate solicita validarea popririi? Dacă este instituită o poprire asigurătorie, se poate efectua o poprire executorie?

Cuvinte-cheie: măsuri asigurătorii, poprire asigurătorie, poprire executorie, instanța competentă, executor judecătoresc.

SAISIE CONSERVATOIRE. ASPECTS THÉORIQUES ET PRATIQUES

Résumé

Les mesures conservatoires visent à protéger et à préserver les droits du créancier en assurant la conservation du patrimoine du débiteur et en garantissant la possibilité d'exécuter concrètement les décisions judiciaires dans les procédures concernant la propriété, un autre droit réel, la possession, l'usage ou l'administration d'un bien en copropriété.

L'objectif de la saisie conservatoire est limité à rendre indisponibles les sommes d'argent ou les effets qu'un tiers doit au débiteur poursuivi, la procédure de saisie conservatoire étant presque identique à celle du séquestre conservatoire, la seule différence étant que dans la demande de saisie bancaire, le créancier n'est pas tenu de spécifier les tiers affectés par la saisie conservatoire demandée.

Dans la pratique judiciaire et d'exécution, cette mesure conservatoire soulève de nombreuses questions, notamment: Qui peut instituer une saisie conservatoire? Qui peut ordonner la levée ou la limitation des effets de la saisie conservatoire? L'exécuteur judiciaire peut-il limiter ou ordonner la levée de la saisie conservatoire pour les sommes d'argent qui ne peuvent pas être saisies? Peut-on ordonner l'établissement d'une saisie conservatoire lorsque le créancier détient un titre exécutoire? Peut-on ordonner simultanément un séquestre conservatoire et une saisie conservatoire sur les biens du débiteur? Peut-on ordonner l'établissement d'une saisie conservatoire lorsque le créancier a également la qualité de tiers saisi, des dettes réciproques existant entre les parties? Peut-on instituer une saisie conservatoire concernant l'existence de factures émises sur la base d'un contrat conclu entre les parties que le débiteur n'a pas effectivement reçues? La saisie conservatoire pénale peut-elle être levée dans le cas d'une société en procédure simplifiée de faillite et qui avait la qualité de partie civilement responsable dans le dossier? Si la décision judiciaire a ordonné la consignation d'une caution, l'exécuteur judiciaire est-il obligé de vérifier le dépôt de la caution au moment de la réception de la demande d'exécution de la saisie conservatoire? Si le tiers conservatoire ne répond pas à l'ordonnance d'établissement de la mesure, peut-on demander la validation de la saisie? Si une saisie conservatoire est instituée, peut-on effectuer une saisie exécutoire?

Mots-clés: mesures conservatoires, saisie conservatoire, saisie exécutoire, tribunal compétent, exécuteur judiciaire.

PRECAUTIONARY ATTACHMENT: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Abstract

Precautionary measures aim to protect and preserve the creditor's rights by ensuring the preservation of the debtor's assets and facilitating the execution of judicial decisions in cases involving property, other real rights, possession, use, or administration of commonly owned property. The purpose of a precautionary attachment is limited to making the sums of money or effects.

Owed by a third party to the pursued debtor unavailable; the procedure for a precautionary attachment is almost identical to that of precautionary sequestration, the only difference being that in the application for bank attachment, the creditor is not required to specify the third parties affected by the requested precautionary attachment.

In judicial and execution practice, this precautionary measure raises many questions: Who can institute a precautionary attachment? Who can order the lifting or limitation of the effects of the precautionary attachment? Can the judicial executor limit or order the lifting of the precautionary attachment for sums of money that cannot be subject to attachment? Can a precautionary attachment be ordered if the creditor holds an enforceable title? Can both precautionary sequestration and precautionary attachment be ordered on the debtor's assets at the same time? Can a precautionary attachment be instituted when the creditor also has the status of a third-party garnishee, with reciprocal debts existing between the parties? Can a precautionary attachment be established concerning invoices issued under a contract concluded between parties that the debtor has not actually received? Can a penal precautionary attachment be lifted in the case of a company undergoing a simplified bankruptcy procedure and which was a civilly liable party in the proceedings? If the judicial decision has ordered the provision of a bond, is the judicial executor required to check the posting of the bond at the time of receiving the request for execution of the precautionary attachment? If the precautionary third party does not comply with the order to institute the measure, can validation of the attachment be requested? If a precautionary attachment is instituted, can an execution attachment be carried out?

Keywords: precautionary measures, precautionary attachment, execution attachment, competent court, judicial executor.

1. Considerații generale privind măsurile asigurătorii

În mod întemeiat s-a susținut în literatura de specialitate că, atunci când acționează în justiție, reclamantul urmărește în mod firesc obținerea unei hotărâri judecătorești favorabile și valorificarea drepturilor recunoscute pe această cale. În intervalul de timp dintre promovarea acțiunii și obținerea titlului executoriu pot surveni unele împrejurări – obiective sau subiective adesea – cu scopul de a determina dispariția sau distrugerea bunului dobândit prin hotărâre ori diminuarea activului patrimonial al debitorului. Pentru

a preîntâmpina asemenea situații nefavorabile pentru reclamantul de bună-credință, legiuitorul a pus la dispoziția acestuia mijloace de natură a indisponibiliza și conserva fie bunurile care formează obiectul litigiului, fie bunurile debitorului. Prin asemenea mijloace se realizează ceea ce numim asigurarea acțiunii civile. În acest mod se garantează posibilitatea executării în viitor a hotărârii judecătorești ce va fi obținută de către reclamant².

De asemenea, s-a arătat că, din acest punct de vedere, măsurile asigurătorii vin să întregescă sistemul pe care statul l-a organizat pentru a proteja și conserva drepturile creditorului sau apărarea eficientă a drepturilor reale. Mai precis, măsurile asigurătorii vin să conserve drepturile de creanță atunci când ele sunt nesigure, fiind supuse unui litigiu. În alte situații, măsurile asigurătorii sunt prevăzute în scopul de a se obține predarea în natură a unui bun ce face obiectul unui litigiu, sub aspectul proprietății, altui drept real sau a posesiei acestuia³.

De regulă, măsurile asigurătorii urmăresc două scopuri, respectiv:

- protecția și conservarea drepturilor creditorului prin asigurarea conservării patrimoniului debitorului;
- asigurarea posibilității executării în natură a hotărârilor judecătorești în procesele care vizează proprietatea, un alt drept real, posesia, folosința sau administrarea unui bun proprietate comună⁴.

Măsurile asigurătorii reprezintă, în general, toate mijloacele prin care cel care ridică o pretenție în justiție își asigură din timp executarea hotărârii favorabile pe care speră să o obțină împotriva adversarului său⁵.

În prezent, Codul de procedură civilă reglementează următoarele măsuri asigurătorii:

- sechestrul asigurător (art. 951-968), care prevede și dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile;
- poprirea asigurătorie (art. 969-970);
- sechestrul judiciar (art. 971-976);
- măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală (art. 977-978);

Măsurile asigurătorii nu sunt reglementate doar în dreptul nostru, ci și în alte sisteme de drept, spre exemplu în dreptul francez, în dreptul belgian, în dreptul italian, în dreptul german etc.⁶

Întrucât studiul nostru are ca obiect unele aspecte teoretice și practice privind poprirea asigurătorie, în continuare ne vom referi doar la acest aspect, deoarece celelalte măsuri asigurătorii au fost analizate cu alt prilej⁷.

² A se vedea I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010, p. 220; M. Tăbârcă, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2008, pp. 427-443.

³ A se vedea T.C. Briciu, *Măsurile asigurătorii în procesul civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 2; S. Florea, *Procedurile civile în materia drepturilor de proprietate intelectuală. Dobândirea, apărarea și stingerea drepturilor de proprietate intelectuală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, pp. 132-199.

⁴ A se vedea T.C. Briciu, *op. cit.*, pp. 3-25.

⁵ A se vedea E. Herovanu, *Teoria execuțiunii silite – cercetări în domeniul problemelor ei fundamentale*, Ed. Librăriei „R. Cioflec”, București, 1942, p. 96.

⁶ Pentru amănunte a se vedea E. Oprina, I. Gârbuleț, *Tratat teoretic și practic de executare silită. Volumul I. Teoria generală și procedurile execuționale*, Ed. Universul Juridic, 2013, pp. 929-930.

⁷ Pentru amănunte a se vedea E. Oprina, I. Gârbuleț, *op. cit.*, pp. 928-971.

2. Aspecte generale privind poprirea asigurătorie

În conformitate cu dispozițiile art. 970 C. pr. civ., „*poprirea asigurătorie se poate înființa asupra sumelor de bani, titlurilor de valoare sau altor bunuri mobile incorporale urmăribile datorate debitorului de o a treia persoană sau pe care aceasta i le va datora în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente, în condițiile stabilite la art. 953*”.

Așadar, scopul popririi asigurătorii este limitat la indisponibilizarea sumelor de bani sau a efectelor pe care un terț le datorează debitorului urmărit. De regulă, într-o poprire se stabilesc trei raporturi juridice, raportat la subiectele popririi: creditorul urmărit, denumit creditor poprit, debitorul urmărit, denumit și debitor poprit, și terțul poprit. Între aceste trei persoane se stabilesc următoarele raporturi juridice: un raport de creanță între creditorul poprit și debitorul poprit; un raport de aceeași natură între debitorul poprit (care aici are rolul de creditor al terțului) și terțul poprit; un raport procesual între creditorul poprit și terțul poprit, care ulterior, prin efectul validării popririi, atunci când este necesar, se transformă într-un raport de creanță⁸.

Potrivit art. 971 C. pr. civ., „*soluționarea cererii, executarea măsurii, desființarea și ridicarea popririi asigurătorii se vor efectua potrivit dispozițiilor art. 954-959, care se aplică în mod corespunzător*”, astfel că procedura popririi asigurătorii este aproape identică cu cea a sechestrului asigurător, singura diferență constând în aceea că în cererea de poprire bancară creditorul nu este dator să individualizeze terții popriți cu privire la care solicită să se înființeze poprirea asigurătorie.

Prin urmare, și în acest caz creditorul trebuie să formuleze o cerere de înființare a popririi asigurătorii, pe care o adresează instanței competente să judece procesul în primă instanță. Aceasta se pronunță asupra cererii prin încheiere executorie, dată în camera de consiliu fără citarea părților. Executarea popririi asigurătorii se face de către executorul judecătoresc, sens în care creditorul trebuie să formuleze o cerere în acest sens, executorul judecătoresc dispunând măsura printr-o adresă care apoi trebuie comunicată și debitorului. Încheierea instanței prin care s-a înființat poprirea asigurătorie poate fi atacată cu apel în 5 zile de la comunicare. Ridicarea popririi asigurătorii se poate face în condițiile în care debitorul a dat o garanție îndestulătoare, prin încheiere supusă numai apelului, dar și în cazul în care cererea principală a fost anulată, respinsă sau perimată ori creditorul a renunțat la judecarea acesteia, instanța pronunțându-se în acest caz printr-o încheiere definitivă dată fără citarea părților⁹.

Totodată, trebuie să precizăm faptul că poprirea asigurătorie și poprirea sunt două instituții de drept procesual civil distincte, între care există diferențe semnificative, și anume:

- poprirea asigurătorie este o măsură asigurătorie, ce are drept scop indisponibilizarea sumelor de bani, a titlurilor de valoare și a altor bunuri incorporale, în timp ce poprirea este o formă de executare silită indirectă prin care sunt valorificate acestea;
- pentru înființarea popririi asigurătorii trebuie îndeplinite condițiile prevăzute la art. 970-971 C. pr. civ., iar în cazul popririi este necesară existența unui titlu executoriu;
- în cazul popririi asigurătorii, terțul poprit doar indisponibilizează sumele de bani, în timp ce în cazul popririi poate să plătească direct creditorului suma reținută și cuvenită acestuia¹⁰.

⁸ A se vedea I. Leș, *op. cit.*, pp. 345-346.

⁹ A se vedea E. Oprina, I. Gârbuleț, *op. cit.*, pp. 954-955.

¹⁰ A se vedea I. Gârbuleț, A. Stoica, *Ghid practic de executare silită. Explicații, cereri, formulare*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2010, p. 215.

Studiul nostru are ca punct de plecare o problemă întâlnită în practica execuțională, și anume solicitarea unui debitor adresată executorului judecătoresc de a reduce limitele popririi asigurătorii în raport de sumele de bani care trebuie plătite drept salarii, CAS și alte contribuții, motivându-se faptul că insesizabilitatea acestor drepturi rezultă din lege, respectiv din prevederile art. 781 alin. (5) lit. c) C. pr. civ., astfel că nu mai este necesară intervenția instanței de judecată, întrucât este o obligație legală a executorului judecătoresc.

Pornind de la această problemă întâlnită în practică, în realitate, poprirea asigurătorie ridică mult mai multe întrebări și anume: cine poate institui poprirea asigurătorie? Cine poate dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii? Poate executorul judecătoresc să limiteze sau să dispună ridicarea popririi asigurătorii pentru sumele de bani care nu pot face obiectul popririi? Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii în condițiile în care creditorul deține titlul executoriu? Se pot dispune în același timp sechestrul asigurător și poprire asigurătorie asupra bunurilor debitorului? Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii atunci când creditorul are și calitatea de terț poprit, între părți existând datorii reciproce? Se poate institui poprirea asigurătorie cu privire la existența unor facturi emise în baza unui contract încheiat între părți pe care debitorul nu le-a primit efectiv? Poate fi ridicată poprirea asigurătorie penală în cazul unei societăți aflate în procedura simplificată de faliment și care avea calitatea de parte responsabilă civilmente în dosar? Dacă prin hotărârea judecătorească s-a dispus darea de cauțiune, executorul judecătoresc este obligat să verifice consemnarea cauțiunii în momentul primirii cererii de executare a popririi asigurătorii? Dacă terțul asigurător nu răspunde dispoziției de instituire a măsurii, se poate solicita validarea popririi? Dacă este instituită o poprire asigurătorie, se poate efectua o poprire executorie?

La toate aceste întrebări urmează să răspundem în continuare, deoarece aceste răspunsuri influențează în mod direct practica judiciară și execuțională în această materie.

3. Cine poate institui poprirea asigurătorie?

Cu privire la această întrebare, trebuie să avem în vedere dispozițiile art. 971 C. pr. civ., care prevăd în mod expres că *„soluționarea cererii, executarea măsurii, desființarea și ridicarea popririi asigurătorii se vor efectua potrivit dispozițiilor art. 954-959, care se aplică în mod corespunzător”*, astfel că în acest caz sunt aplicabile dispozițiile art. 953 și art. 954 C. pr. civ. care reglementează sechestrul asigurător.

Astfel, pentru a se putea înființa poprirea asigurătorie asupra sumelor de bani, titlurilor de valoare sau altor bunuri mobile incorporale urmăribile datorate debitorului de o a treia persoană sau pe care aceasta i le va datora în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente, trebuie îndeplinite una din următoarele condiții:

- creditorul care nu are titlu executoriu, dar a cărui creanță este constatată în scris și este exigibilă poate solicita înființarea popririi asigurătorii dacă dovedește că a intentat cerere de chemare în judecată.

În aceste condiții, el poate fi obligat la plata unei cauțiuni în cuantumul fixat de către instanță.

- creditorul a cărui creanță nu este constatată în scris, dacă dovedește că a intentat acțiune și depune, odată cu cererea, o cauțiune de jumătate din valoarea reclamată;

- atunci când creanța nu este exigibilă, în cazurile în care debitorul a micșorat prin fapta sa asigurările date creditorului sau nu a dat asigurările promise ori atunci când este pericol ca debitorul să se sustragă de la urmărire sau să își ascundă ori să își risipească averea.

În aceste cazuri, creditorul trebuie să dovedească că creanța sa este constatată în scris, a intentat cerere de chemare în judecată și depune o cauțiune al cărei quantum va fi fixat de către instanță.

Cererea de înființare a popririi asigurătorii se adresează instanței care este competentă să judece procesul în prima instanță.

Asupra cererii, instanța va decide de urgență în camera de consiliu, fără citarea părților, prin încheiere executorie, stabilind suma până la care se încuviințează poprirea asigurătorie, fixând totodată, dacă este cazul, quantumul cauțiunii și termenul înăuntrul căruia urmează să fie depusă aceasta.

Încheierea prin care se soluționează cererea de înființare a popririi asigurătorii se comunică creditorului de îndată de către instanță, iar debitorului de către executorul judecătoresc, odată cu luarea măsurii.

Încheierea este supusă numai apelului, în termen de 5 zile de la comunicare, la instanța ierarhic superioară, care se judecă de urgență și cu precădere, cu citarea în termen scurt a părților.

Așadar, având în vedere considerentele expuse mai sus, **numai instanța care este competentă să judece procesul în prima instanță poate institui poprirea asigurătorie și nicidecum executorul judecătoresc.**

4. Cine poate dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii?

Răspunsul la această întrebare îl găsim tot în dispozițiile art. 971 C. pr. civ., care fac trimitere la dispozițiile art. 957 C. pr. civ. Acest din urmă text de lege prevede două situații în care se va putea ridica, la cererea debitorului, poprirea asigurătorie:

- dacă debitorul va da, în toate cazurile, o garanție îndestulătoare;
- cererea principală, în temeiul căreia a fost încuviințată măsura asigurătorie, a fost anulată, respinsă sau perimată prin hotărâre definitivă ori dacă cel care a făcut-o a renunțat la judecarea acesteia.

În primul caz, cererea de ridicare a popririi asigurătorii se soluționează de către instanța care este competentă să judece procesul în prima instanță, în camera de consiliu, de urgență și cu citarea în termen scurt a părților, prin încheiere supusă numai apelului, în termen de 5 zile de la pronunțare, la instanța ierarhic superioară, apelul judecându-se de urgență și cu precădere.

În cel de-al doilea caz, debitorul poate cere ridicarea măsurii de către instanța care a încuviințat-o, care se pronunță prin încheiere definitivă, dată fără citarea părților, executarea acestei măsuri fiind făcută de către executorul judecătoresc.

Așadar, având în vedere considerentele expuse, putem concluziona **că numai instanța de judecată competentă poate dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii și nicidecum executorul judecătoresc.**

5. Poate executorul judecătoresc să limiteze sau să dispună ridicarea popririi asigurătorii pentru sumele de bani care nu pot face obiectul popririi?

Răspunsul la această întrebare nu poate fi decât negativ. Așa cum arătam mai sus, numai instanța de judecată competentă poate dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii.

Este adevărat că, potrivit art. 971 C. pr. civ. raportat la art. 955 C. pr. civ., măsura popririi asigurătorii se duce la îndeplinire de către executorul judecătoresc, fără a mai cere vreo autorizare sau încuviințare în acest sens, însă nu trebuie să facem confuzie între dispunerea măsurii și executarea măsurii.

Art. 971 C. pr. civ. coroborat cu art. 957 C. pr. civ., prevede în mod expres că ridicarea popririi asigurătorii se va face de către instanță, în timp ce executarea practică a acestei măsuri se va face de către executorul judecătoresc la cererea debitorului.

Așadar, susținerile, din speța prezentată pe scurt, că sumele de bani care trebuie plătite drept salarii, CAS și alte contribuții ar intra sub incidența art. 781 alin. (5) lit. c) C. pr. civ. nu pot fi reținute, deoarece acest text de lege se referă la sumele de bani care nu pot fi supuse executării silite prin poprire, ca formă a executării silite indirecte, și nu are nicio legătură cu poprirea asigurătorie reglementată de art. 970-971 C. pr. civ., care este o măsură asigurătorie, **executorul judecătoresc nepunând dispune ridicarea sau limitarea efectelor popririi asigurătorii fără o dispoziție în acest sens a instanței de judecată.**

De altfel, în practica judiciară există numeroase soluții prin care instanțele de judecată au soluționat cererile de ridicare a popririi asigurătorii¹¹.

6. Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii în condițiile în care creditorul deține titlul executoriu?

La această întrebare răspunsul nu poate fi decât negativ. Așa cum arătam mai sus, una din condițiile de fond pentru înființarea popririi asigurătorii este aceea că creditorul nu are titlu executoriu. Din moment ce acesta deține un titlu executoriu, atunci nu poate justifica un interes pentru a solicita înființarea unei popririi asigurătorii în condițiile în care acesta poate solicita chiar înființarea popririi ca măsură de executare silită.

În practica judiciară¹², cu privire la acest aspect, s-a decis că suma de bani reprezentând îmbunătățirile aduse apartamentului, pentru care s-a recunoscut dreptul de creanță al apelantei printr-o hotărâre judecătorească definitivă, constituie titlu executoriu, ce poate fi pus în executare silită, nefiind necesară instituirea unei măsuri asigurătorii.

7. Se pot dispune în același timp sechestrul asigurător și poprire asigurătorie asupra bunurilor debitorului?

Răspunsul la această întrebare este pozitiv. Așa cum arătam în partea introductivă, măsurile asigurătorii sunt niște mijloace legale acordate creditorului în vederea garantării executării titlului executoriu pe care îl va obține în viitor.

Este real faptul că legea nu prevede în mod expres ca se pot institui concomitent mai multe măsuri asigurătorii, însă din interpretarea coroborată a dispozițiilor legale care reglementează aceste măsuri se poate concluziona că nu există nicio interdicție în acest sens.

Așadar, în situația în care se dovedește că o măsură asigurătorie nu este suficientă pentru asigurarea acțiunii civile, atunci se poate institui o altă măsură asigurătorie care să constituie o garanție suficientă pentru executarea viitoare a titlului executoriu.

Cu privire la acest aspect, în practica judiciară¹³ s-a arătat că este imperios necesar ca între cuantumul creanței deținute de creditor și nivelul măsurilor asigurătorii obținute să

¹¹ Trib. Ilfov, sent. nr. 3048 din 30.10.2020, pe <https://www.sintact.ro>; Jud. Deva, înch. nr. 815 din 18.03.2016, pe <https://www.sintact.ro>; Jud. Alba Iulia, înch. nr. 1898 din 27.06.2019, pe <https://www.sintact.ro>; C.A. București Secția a V-a civilă, înch. din data de 09.03.2020, pe <https://www.sintact.ro>; Trib. Alba, dec. nr. 808 din 01.08.2019, pe <https://www.sintact.ro>.

¹² Trib. Iași, dec. nr. 823 din 31.10.2014, pe <https://www.sintact.ro>.

¹³ C.A. Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, dec. nr. 175 din 8 noiembrie 2013, pe <https://www.sintact.ro>.

existe o anumită corelare. Altfel, se poate ajunge la situația ca debitorului, fie el și de rea-credință (în sensul că, deși are posibilități materiale, nu dorește să-și respecte obligațiile contractuale asumate), să i se blocheze întreaga activitate comercială cu consecințe în lanț față de toți partenerii săi de afaceri, fiind posibilă și intrarea acestuia în stare de insolvență. Totodată, nu trebuie uitat însă că scopul măsurilor asigurătorii nu trebuie să fie legat, în niciun fel, de prejudicierea activității debitorului, în plan economic și social, instanțele fiind chemate să vegheze la respectarea cerinței unui just echilibru între interesele contrare ale părților. Cu alte cuvinte, trebuie respectat principiul proporționalității, din perspectiva faptului că măsura instituită nu trebuie să fie excesivă din punctul de vedere al debitorului și trebuie dispusă în limitele strict necesare scopului pentru care acest mecanism a fost instituit de legiuitor.

Într-o altă opinie concordantă¹⁴, s-a reținut că, în condițiile instituirii măsurii popririi asigurătorii și în favoarea altui creditor, a cărui creanță are un quantum foarte ridicat, care depășește cu mult sumele existente în conturile debitoarei la acest moment, nu se mai poate aprecia în sensul că instituirea și a altei măsuri asigurătorii, pentru care sunt îndeplinite condițiile legale, ar fi excesivă sau abuzivă, numai prin instituirea acesteia din urmă atingându-se de fapt scopul avut în vedere de legiuitor prin reglementarea măsurilor asigurătorii, acela de asigurare a drepturilor care se valorifică prin acțiune.

8. Se poate dispune înființarea unei popririi asigurătorii atunci când creditorul are și calitatea de terț poprit?

Si la această întrebare răspunsul este pozitiv. Așa cum arătam mai sus, de regulă, într-o poprire asigurătorie intervin trei subiecți de drept, însă existența acestora nu este de esența popririi. Astfel, dacă creditorul reclamant datorează, la rândul său, anumite sume de bani pârâtului, se poate înființa o poprire în propriile mâini ale creditorului.

Cu privire la această chestiune, într-o speță¹⁵, s-a reținut că poprirea asigurătorie se poate înființa în măsura în care între părți există un raport juridic cert și o datorie existentă între părți. De asemenea, s-a reținut că art. 953 C. pr. civ. se referă la cazul în care un creditor nu are un titlu executoriu, dar a cărui creanță este constatată în scris și este exigibilă dacă dovedește că a intentat acțiune. Prin urmare, scopul popririi asigurătorii este limitat la indisponibilizarea sumelor de bani sau a efectelor pe care un terț le datorează debitorului urmărit.

9. Se poate institui poprirea asigurătorie cu privire la existența unor facturi emise în baza unui contract încheiat între părți pe care debitorul nu le-a primit efectiv?

Răspunsul la această întrebare nu poate fi decât negativ, întrucât nu este îndeplinită una dintre condițiile înființării popririi asigurătorii, și anume exigibilitatea.

Așa cum arătam mai sus, pentru a se putea dispune înființarea popririi asigurătorii trebuie îndeplinite următoarele condiții: creanța creditorului este constatată în scris, creanța este exigibilă și creditorul dovedește că a intentat cerere de chemare în judecată.

Într-o speță¹⁶, care a analizat această chestiune de drept, instanța a reținut că nu s-a făcut dovada primirii facturilor aferente unuia dintre contractele încheiate. Susținerile din

¹⁴ C.A. Cluj, Secția I civilă, dec. nr. 779/A din 16 septembrie 2014, trimisă, în rezumat și cu comentariu, de judecătoarea Anamaria Câmpean, în RRDJ nr. 6/2014, pe <https://www.sintact.ro>.

¹⁵ C.A. Galați, dec. civ. nr. 73/A din 20 iunie 2014, pe <https://www.sintact.ro>.

¹⁶ C. A. București, sen. civ. nr. 248 din 13 iunie 2013, pe <https://www.sintact.ro>.

apel în sensul că prin înscrisurile depuse se face dovada primirii acestor facturi nu pot fi reținute, având în vedere că apelanta face dovada prin bonurile contract curierat depuse la dosar că a transmis debitoarei niște plicuri, însă aceste înscrisuri nu fac dovada cu privire la conținutul plicurilor, mai exact că este vorba chiar de facturile emise în temeiul contractului mai sus menționat. Faptul că apelanta a prezentat sumele defalcat pe fiecare contract în parte nu înseamnă că s-a făcut dovada exigibilității facturilor emise în temeiul contractului prin trecerea în tabel a datei scadenței, având în vedere că scadența a fost stabilită la 15 zile de la data primirii facturii, or, nu s-a făcut dovada primirii facturilor emise în temeiul acestui contract.

10. Poate fi ridicată poprirea asigurătorie penală în cazul unei societăți aflate în procedura simplificată de faliment și care avea calitatea de parte responsabilă civilmente în dosar?

Răspunsul la această întrebare este pozitiv, fiind posibilă ridicarea poprii asigurătorii de judecătorul sindic și, pentru acoperirea pasivului, la distribuirea sumelor afectate de măsura asigurătorie penală, creanța bugetară generată de dosarul penal vine în concurs cu celelalte creanțe înscrise în tabelul definitiv consolidat al creanțelor societății aflate în procedura simplificată de faliment.

Cu privire la acest aspect, în practica judiciară¹⁷ s-a reținut că măsura asigurătorie a poprii instituită într-un dosar penal de către organele de cercetare penală în vederea recuperării unei creanțe bugetare, creanță confirmată ulterior prin hotărâre penală definitivă, nu poate împiedica desfășurarea și finalizarea procedurii simplificate de faliment a unei societăți – persoană responsabilă civilmente în dosarul penal, cu motivarea că în momentul soluționării dosarului penal poprirea asigurătorie instituită de parchet a devenit definitivă în vederea executării creanței bugetare. În schimb, fiind deschisă procedura insolvenței debitoarei anterior instituirii măsurii asigurătorii, la distribuirea sumelor din averea debitoarei, printre care este și suma ce a făcut obiectul poprii asigurătorii, creanța bugetară generată de dosarul penal vine în concurs cu celelalte creanțe înscrise în tabelul definitiv consolidat al creanțelor depuse la dosar în procedura simplificată de faliment. De asemenea, s-a arătat că, analizând considerentele expuse de ICCJ în decizia nr. 8/2015¹⁸, instanța a reținut că, în ipoteza în care măsura asigurătorie instituită într-un dosar penal nu poate constitui un impediment la inițierea sau continuarea executării silite, iar creanța ipotecară are prioritate chiar și în cazul în care o parte vătămată ar avea un drept de creanță împotriva proprietarului imobilului supus urmăririi silite, cu atât mai mult o măsură asigurătorie devenită definitivă nu poate constitui un impediment în distribuirea sumelor din averea debitoarei, întrucât creanța bugetară confirmată în dosarul penal va fi satisfăcută cu luarea în considerare a rangului său, în concurs cu celelalte creanțe înscrise în tabelul definitiv consolidat al creanțelor, conform art. 121-125 din Legea nr. 85/2006.

¹⁷ Trib. Galați, Secția a II-a civilă, Sentința civilă intermediară nr. 242/22.11.2019, definitivă prin neapelare, trimisă, în rezumat și cu notă, de judecător Giulio-Costel Nedelcu, în RRDJ nr. 5/2020, pe <https://www.sintact.ro>.

¹⁸ Prin decizia sus-amintită, publicată în M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015, ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată de Tribunalul Sibiu – Secția I civilă, prin încheierea pronunțată în data de 23 decembrie 2014 în Dosarul nr. 18.699/306/2013, aflat pe rolul acestei instanțe, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 711 și urm. C. pr. civ.

11. Dacă prin hotărârea judecătorească s-a dispus darea de cauciune, executorul judecătoresc este obligat să verifice consemnarea cauciunii în momentul primirii cererii de executare a popririi asigurătorii?

Cu privire la această întrebare, trebuie să avem în vedere dispozițiile art. 971 C. pr. civ., care prevăd în mod expres că „*soluționarea cererii, executarea măsurii, desființarea și ridicarea popririi asigurătorii se vor efectua potrivit dispozițiilor art. 954-959, care se aplică în mod corespunzător*”, astfel că în acest caz sunt aplicabile dispozițiile art. 956 C. pr. civ. care reglementează și desființarea de drept a popririi asigurătorii.

Din coroborarea acestor texte rezultă că „*nedepunerea cauciunii în termenul fixat de instanță atrage desființarea de drept a popririi asigurătorii. Aceasta se constată prin încheiere definitivă, dată fără citarea părților*”.

Așadar, în acest caz, legiuitorul a instituit un caz de desființare de drept a popririi asigurătorii. Prin urmare, în condițiile în care s-a admis cererea de instituire a popririi asigurătorii, dar s-a stabilit și plata unei cauciuni într-un anumit termen, legiuitorul nu condiționează executarea măsurii de plata acestei cauciuni.

Încheierea prin care se dispune instituirea popririi asigurătorii este executorie, astfel că ea poate fi pusă în executare înainte de expirarea termenului de apel sau de recurs de 5 zile. De asemenea, am constatat că în practica judiciară termenul pentru depunerea cauciunii este stabilit, de regulă, la 5-15 zile sau chiar mai mare și de multe ori creditorul se află în termenul stabilit de instanță pentru depunerea cauciunii.

Prin urmare, fiind o hotărâre executorie de drept, executorul judecătoresc nu are obligația verificării depunerii cauciunii și, indiferent dacă în realitate se depune sau nu cauciunea, el este obligat să execute măsura popririi asigurătorii.

În cazul în care nu s-a depus cauciunea, poprirea asigurătorie este desființată de drept, iar debitorul poate solicita instanței competente să constate acest lucru prin încheiere definitivă, dată fără citarea părților.

12. Dacă terțul asigurător nu răspunde dispoziției de instituire a măsurii, se poate solicita validarea popririi?

Răspunsul la această întrebare nu poate fi decât negativ. Validarea popririi, reglementată de dispozițiile art. 790 C. pr. civ., este o instituție ce vizează instituirea popririi ca modalitate de executare silită indirectă și nu vizează poprirea asigurătorie care este o măsură de asigurare a acțiunii civile pentru creditorul care nu are titlul executoriu.

Astfel, în nicio situație o măsură asigurătorie nu poate fi transformată într-o măsură de executare în lipsa unui titlu executoriu.

În situația în care nu poate fi pusă în executare poprirea asigurătorie, atunci creditorul poate solicita instituirea unei alte măsuri asigurătorii, respectiv sechestrul asigurător sau judiciar.

Dacă terțul poprit, cu rea-credință, nu se conformează dispozițiilor executorului judecătoresc, poate fi atrasă răspunderea civilă sau penală a acestuia.

Din punct de vedere penal, el ar putea răspunde pentru infracțiunea de nerespectarea hotărârilor judecătorești, prevăzută de art. 287 alin. (1) lit. c) C. pen., respectiv *pentru refuzul de a sprijini organul de executare în punerea în aplicare a hotărârii de către persoanele care au această obligație conform legii*.

Din punct de vedere civil, creditorul se poate adresa instanței de judecată, pe calea dreptului comun, în situația în care i se produce un prejudiciu prin neluarea măsurilor necesare executării popririi asigurătorii, respectiv a indisponibilizării sumelor de bani deținute de debitor în mâna terțului poprit, putând fi obligat la plata acestor despăgubiri.